



MINISTERSTWO
AKTYWÓW
PAŃSTWOWYCH

**SPRAWOZDANIE
DLA KOMISJI EUROPEJSKIEJ
ZA 2022 r.
W ZAKRESIE POMOCY PUBLICZNEJ
UDZIELONEJ W SEKTORZE
GÓRNICICTWA WĘGLA KAMIENNEGO
(zgodnie z art. 4 Decyzji Rady 2010/787/UE)**

Dokument przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 2 sierpnia 2023 r.

Warszawa, sierpień 2023 r.

SPIS TREŚCI

CEL PRZYGOTOWANIA SPRAWOZDANIA	3
PODSUMOWANIE WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI GÓRNICTWIA WĘGLA KAMIENNEGO W 2022 R.....	6
CZĘŚĆ I. SYTUACJA GÓRNICTWIA WĘGLA KAMIENNEGO W POLSCE W 2022 R.	7
1. WYDOBYCIE I SPRZEDAŻ WĘGLA KAMIENNEGO	7
2. STRUKTURA ORGANIZACYJNO-WŁASNOŚCIOWA NA DZIEŃ 31.12.2022 R.....	10
3. ZMIANY ORGANIZACYJNE.....	11
4. EFEKTY DZIAŁAŃ RESTRUKTURYZACYJNYCH W SEKTORZE GÓRNICTWIA WĘGLA KAMIENNEGO W 2022 R.	12
4.1 ZMIANA STANU ZATRUDNIENIA	12
4.2 RESTRUKTURYZACJA TECHNICZNA.....	12
4.3 ODDZIAŁYWANIE GÓRNICTWIA WĘGLA KAMIENNEGO NA ŚRODOWISKO.....	13
5. WYNIKI PRODUKCYJNE W GRUPACH JEDNOSTEK PRODUKCYJNYCH.....	15
5.1. WOLUMEN PRODUKCJI W GRUPACH JEDNOSTEK PRODUKCYJNYCH.....	15
5.2. KOSZTY PRODUKCJI BIEŻĄCEJ W GRUPACH JEDNOSTEK PRODUKCYJNYCH	16
5.3. WYNIK PRODUKCJI BIEŻĄCEJ	16
6. DZIAŁANIA RESTRUKTURYZACYJNE REALIZOWANE PRZEZ SPÓŁKĘ RESTRUKTURYZACJI KOPALŃ S.A. W 2022 R.....	17
CZĘŚĆ II. POMOC PAŃSTWA UDZIELONA W ROKU 2022 W RAMACH ARTYKUŁU 4 DECYZJI 2010/787/UE DLA JEDNOSTEK UJĘTYCH W PROGRAMIE POMOCOWYM SA 52832(2019/N) ZMIANA POMOCY PAŃSTWA DLA POLSKIEGO SEKTORA WĘGLOWEGO W LATACH 2015-2023.....	19
7. POMOC PAŃSTWA W 2022 R. DLA JEDNOSTEK I GRUP JEDNOSTEK PRODUKCYJNYCH W RAMACH ART. 4 DECYZJI 2010/787/UE, TJ. NA POKRYCIE KOSZTÓW NADZWYCZAJNYCH	19
CZĘŚĆ III. POMOC PAŃSTWA UDZIELONA W LATACH 2015-2022 W RAMACH ARTYKUŁU 4 DECYZJI 2010/787/UE (PROGRAM POMOCOWY SA. 52832(2019/N))	28
8. POMOC PAŃSTWA UDZIELONA W LATACH 2015-2022 JEDNOSTKOM I GRUPOM JEDNOSTEK PRODUKCYJNYCH W RAMACH ART. 4 DECYZJI 2010/787/UE, TJ. NA POKRYCIE KOSZTÓW NADZWYCZAJNYCH.....	28

CEL PRZYGOTOWANIA SPRAWOZDANIA

Niniejsze sprawozdanie jest wypełnieniem obowiązku Polski, który został nałożony przez:

1. Decyzję Rady nr 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla (Dz. Urz. UE L 336 z 21.12.2010, s. 24),
2. Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 248 z 24.09.2015, s. 9), (dalej: TFUE).

Zgodnie z art. 7 ust. 5 i 6 decyzji Rady 2010/787/UE, państwo członkowskie udzielające pomocy informuje Komisję o kwotach i o sposobie wyliczenia pomocy faktycznie wypłaconej w danym roku produkcyjnym węgla najpóźniej sześć miesięcy po zakończeniu danego roku. W przypadku korekt kwot początkowo wypłaconych podczas danego roku produkcyjnego węgla państwo członkowskie informuje Komisję o tym fakcie przed końcem kolejnego roku produkcji węgla. Ponadto kraj udzielający pomocy przekazuje Komisji wszelkie informacje potrzebne jej do sprawdzenia czy przestrzegane są przepisy ww. decyzji Rady.

Obowiązującym dotychczas programem pomocowym, zaakceptowanym w 2019 r. przez Komisję Europejską był program SA.52832 (2019/N) – *Zmiana pomocy państwa dla polskiego sektora węglowego w latach 2015-2023*. Program ten był aktualizacją i kontynuacją programu SA.46891 (2017/N) – *Polska - „Restrukturyzacja polskich przedsiębiorstw górniczych” C (2018) 724* final wersja ostateczna. Programy te zgodne są z warunkami określonymi w art. 4 decyzji Rady nr 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla, a tym samym zgodne z funkcjonowaniem rynku wewnętrznego na mocy Artykułu 107 TFUE.

W 2021 r. Polska dokonała zgłoszenia aktualizacyjnego obowiązującego programu pomocowego dla sektora górnictwa węgla kamiennego, obejmującego m.in. wydłużenie programu do 2027 r. oraz przekazanie do SRK S.A. nowych jednostek produkcyjnych, tj. Ruchu Pokój II oraz Ruchu Jastrzębie III. Sprawa została zarejestrowana pod numerem SA.100533. Zgłoszona zmiana obejmowała również aktualizację budżetu pomocowego. Komisja Europejska zatwierdziła przedmiotową aktualizację Decyzją z dnia 5 maja 2023 r.

Obowiązujący Program pomocowy stanowi z jednej strony kontynuację udzielenia pomocy dla kopalń, postawionych w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r. w celu sfinansowania tzw. kosztów nadzwyczajnych, z drugiej zaś obejmuje nowe instrumenty pomocy w związku z nieodpłatnym zbywaniem do SRK S.A. po 1 stycznia 2007 r. zakładów górniczych, które nie prowadzą już wydobycia.

Podstawę udzielenia pomocy w 2022 r. stanowiła ustawa z dnia 7 września 2007 r. *o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego* (Dz. U. z 2022 r. poz.1309), która została znowelizowana ustawą z dnia 1 października 2021 r. *o zmianie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego* (Dz.U. z 2021 poz.2071).

Nowelizacja ustawy o funkcjonowaniu górnictwa wprowadziła zmiany o charakterze systemowym w obowiązujących regulacjach w następującym zakresie:

1. przedłużenie obowiązywania regulacji dotyczących możliwości zbywania kopalń, zakładów górniczych lub ich oznaczonych części do końca 2023 r.;
2. przedłużenie obowiązywania regulacji dotyczących restrukturyzacji zatrudnienia do końca 2027 r., tj. możliwości skorzystania przez pracowników kopalń likwidowanych z: urlopu górniczego, urlopu dla pracowników zakładu przeróbki mechanicznej węgla oraz jednorazowej odprawy pieniężnej;
3. określenie wysokości limitu środków przeznaczonych na realizację zadań i wykonanie działań wynikających z ustawy zmienianej w art. 1, do dnia 31 grudnia 2027 r., tj. do daty utraty ważności decyzji Rady z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla (2010/787/UE).

W dniu 28 maja 2021 r. przedstawiciele Rządu RP, zarządów spółek węglowych oraz przedstawiciele gmin górniczych i upoważnieni statutowo przedstawiciele reprezentatywnych organizacji związkowych, zawarli Umowę Społeczną dotyczącą transformacji górnictwa węgla kamiennego oraz wybranych procesów transformacji województwa śląskiego.

Powyższa umowa społeczna stanowiła podstawę do wystąpienia przez Władze Polskie do Komisji Europejskiej z wnioskiem notyfikacyjnym o ocenę zaproponowanej pomocy publicznej dla jednostek produkcyjnych spółek górnictwa węgla kamiennego oraz wybranych procesów transformacji województwa śląskiego.

Prenotyfikacja nowego systemu wsparcia górnictwa, ukierunkowana na stopniowe zamykanie kopalń w perspektywie do 2049 r., była przedmiotem odrębnego postępowania przez Komisję Europejską. Projekt nowego programu wsparcia został zarejestrowany pod numerem SA 63236 (2021/PN). Jest to system wsparcia, który funkcjonuje obok niniejszego programu pomocowego, a jego beneficjentami są: Polska Grupa Górnicza S.A. („PGG”), Tauron Wydobycie S.A., Węglokoks Kraj S.A.

W dniu 25 maja 2023 r. dokonano notyfikacji programu pomocowego System wsparcia dla górnictwa węgla kamiennego w perspektywie do 2056 r. Komisja Europejska dokonała rejestracji ww. sprawy pod numerem SA.63236. Niniejsze Sprawozdanie nie odnosi się do pomocy przewidzianej tym programem.

Kolejna ustawa *o zmianie ustawy o funkcjonowaniu węgla kamiennego* weszła w życie w dniu 3 lutego 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz.241). Zapisy ustawy dotyczą mechanizmu wsparcia

publicznego dla spółek sektora węgla kamiennego (dopłaty do redukcji zdolności produkcyjnych), których celem będzie zapewnienie stabilności funkcjonowania sektora górnictwa węgla kamiennego do momentu jego zamknięcia, w całym okresie funkcjonowania Umowy Społecznej (dalej: Nowy System Wsparcia). Jednolity tekst ustawy został ogłoszony w dniu 13 maja 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz.1309).

W części I niniejszego sprawozdania przedstawiono informacje nt. sytuacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce w 2022 r. pod kątem operacyjnym i ekonomiczno-finansowym, natomiast w części II sprawozdania - ujęto pomoc publiczną na pokrycie kosztów nadzwyczajnych udzieloną w 2022 r. w ramach zgłoszonej aktualizacji do programu „*Restrukturyzacja polskich przedsiębiorstw górniczych*” zarejestrowanej pod numerem SA.52832 (2019/N), tj.: *Zmiana pomocy państwa dla polskiego sektora węglowego w latach 2015-2023*.

Wielkość pomocy państwa ujęta w sprawozdaniu przedstawiona została w walucie krajowej (PLN) jako ekwiwalent dotacji brutto (EDB).

PODSUMOWANIE WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI GÓRNICHTWA WĘGLA KAMIENNEGO W 2022 R.¹

Wydobycie węgla kamiennego ogółem w 2022 r. wyniosło **52,8 mln ton** i było niższe niż w 2021 r. o 2,1 mln ton.

Sprzedaż węgla kamiennego w 2022 r. wyniosła **52,4 mln ton** i w porównaniu do 2021 r. była niższa o 5,9 mln ton. W okresie tym nastąpił spadek sprzedaży na rynku krajowym o 4,8 mln ton, tj. do 47,7 mln ton, natomiast poza granice kraju, w ramach sprzedaży wewnątrzwspólnotowej i eksportu, sprzedano łącznie 4,7 mln ton węgla kamiennego, tj. o 19,2% mniej w porównaniu do 2021 r.

Stan zapasów węgla kamiennego ogółem w kopalniach na koniec 2022 r. wyniósł 2,1 mln ton. W porównaniu do stanu na koniec 2021 r. zmniejszył się o 0,3 mln ton (tj. o 1,4 %).

Zatrudnienie w sektorze górnictwa węgla kamiennego na koniec 2022 r. wyniosło 75 470 osób i uległo zmniejszeniu w porównaniu do stanu na koniec 2021 r. o 2 075 osób. Na dzień 31 grudnia 2022 r. zatrudnionych pod ziemią było 58 352 pracowników, (tj. zmniejszenie o 1 596 osób), a na powierzchni 17 118 pracowników (tj. zmniejszenie o 479 osoby).

Nakłady inwestycyjne w 2022 r. wyniosły 2 945 mln zł i były o 703,1 mln zł wyższe niż w 2021 r. Nakłady poniesione na zakup maszyn i urządzeń były o 671 mln zł wyższe niż w 2021 r. W ramach zakupów maszyn i urządzeń dokonano przede wszystkim zakupów maszyn urabiających i obudów zmechanizowanych. W 2022 r. nakłady poniesione na poprawę jakości węgla kamiennego były niższe o 47,3 mln zł, natomiast na ochronę środowiska o 20,9 mln zł. Na realizację zadań w zakresie wyrobisk górniczych w 2022 r. poniesiono nakłady wyższe o 191,3 mln zł. W 2022 r. nastąpił natomiast spadek nakładów w ramach pozostałych inwestycji o 91 mln zł. Przedsiębiorstwa górnicze realizując zadania inwestycyjne w 2022 r. angażowały środki własne w wysokości 2 729,4 mln zł oraz leasing finansowy w wysokości 215,6 mln zł.

Cena zbytu węgla ogółem w 2022 r. wyniosła 696,53 zł/t i w porównaniu do analogicznego okresu w 2021 r. wzrosła o 96,3 %, przy czym cena zbytu ogółem węgla do celów energetycznych wzrosła o 67% i wyniosła 466,28 zł/t, a cena zbytu węgla do koksowania była wyższa o 135,6% i wyniosła 1 455,28 zł/t.

¹ Dane dotyczące wydobycia, sprzedaży, stanu zapasów, ceny zbytu, stanu zatrudnienia obejmują: PGG S.A.; JSW S.A.; Tauron-Wydobycie S.A.; LW Bogdanka S.A.; Węglkokoks Kraj S.A.; PG Silesia Sp. z o.o.; EKO-PLUS Sp. z o.o.. Stan zatrudnienia obejmuje dodatkowo SRK S.A.

CZEŚĆ I. SYTUACJA GÓRNICTWA WĘGLA KAMIENNEGO W POLSCE W 2022 r.

1. Wydobycie i sprzedaż węgla kamiennego²

W 2022 r. **wydobycie węgla kamiennego** ogółem wyniosło 52 832,3 tys. ton i było niższe niż w 2021 r. o 2 174,1 tys. ton.

Kształtowanie się wielkości wydobycia węgla kamiennego w 2021 r. oraz 2022 r. według rodzajów węgla, przedstawiało się następująco:

Wyszczególnienie		Wydobycie			Dynamika [%]
		2021 r.	2022 r.	Różnica	
		[tys.ton]			
Wydobycie ogółem		55 006,4	52 832,3	-2 174,1	96,0
z tego:	węgiel energetyczny	42 420,5	40 464,6	-1 955,9	95,4
	węgiel koksowy	12 585,9	12 367,7	-218,2	98,3

Wydobycie węgla energetycznego w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. spadło o 4,6 %, i wydobywanie węgla koksowego spadło o 1,7%.

Stan zapasów węgla kamiennego ogółem w kopalniach na koniec 2022 r. wyniósł 2 173,3 tys. ton. W porównaniu do stanu na koniec 2021 r. zmniejszył się o 30,4 tys. ton.

Sprzedaż ogółem węgla kamiennego w 2022 r. wyniosła 52 413,0 tys. ton i w porównaniu do 2021 r. była niższa o 5 898,9 tys. ton, tj. o 10,1 %. W okresie tym nastąpił spadek sprzedaży na rynek krajowy o 4 783,0 tys. ton (o 9,1%), oraz spadek na wywóz do UE i eksport poza UE o 1 115,9 tys. ton, tj. o 19,2 %.

Sprzedaż węgla kamiennego na rynek krajowy w 2022 r. wyniosła 47 703,3 tys. ton. W odniesieniu do 2021 r. w sprzedaży krajowej wystąpiły następujące relacje:

- spadek sprzedaży do:
 - energetyki zawodowej o 9,9%
 - energetyki przemysłowej o 20,3%
 - koksowni o 7,3%
 - innych odbiorców przemysłowych o 7,1 %
 - pozostałych odbiorców krajowych o 14,6%
- wzrost sprzedaży do:
 - ciepłowni zawodowych i niezawodowych o 6,1%
 - innych odbiorców przemysłowych o 16,1%

² Sytuację na krajowym rynku węgla, przedstawiono wg sprawozdania G.09.1 o obrocie węglem kamiennym, w którym uwzględniono dane dotyczące: PGG S.A.; JSW S.A., Tauron-Wydobycie S.A., LW Bogdanka S.A., Węgllokoks Kraj S.A.; PG Silesia Sp. z o.o., EKO – PLUS Sp. z o.o.

Wywóz do Unii Europejskiej (sprzedaż wewnątrzspółnotowa) i eksport węgla kamiennego poza granice UE był realizowany poprzez pośredników oraz bezpośrednio przez spółki węglowe. Łącznie sprzedaż na wywóz i eksport w 2022 r. wyniosła 4 709,7 tys. ton i była o 19,2 % niższa aniżeli w 2021 r.

Największym odbiorcą polskiego węgla kamiennego wśród krajów Unii Europejskiej były Czechy (3 016,3 tys. ton, tj. 68,2% wywozu do krajów UE) oraz Austria, do której wywieziono 868,5 tys. ton (19,6% węgla ogółem wywiezionego do krajów UE). W wywozie do obu tych krajów dominował węgiel do koksowania: do Czech było to 2 185,7 tys. ton, a do Austrii 836,4 tys. ton. Wśród krajów spoza UE jedynym odbiorcą była Ukraina, do której wyeksportowano 282,7 tys. ton węgla. W eksporcie do Ukrainy dominował węgiel energetyczny (219,7 tys. ton), ale występował również węgiel do koksowania (63,0 tys. ton).

Import węgla kamiennego³ oraz zakup wewnątrzunijny na teren Polski w 2022 r. wyniósł 20 160,0 tys. ton (z tego 17 149,9 tys. ton stanowił węgiel energetyczny, a 3 010,1 tys. ton węgla do koksowania) w porównaniu do analogicznego okresu w 2021 r. import ten był wyższy o 7 692,1 tys. ton.

Głównym dostawcą węgla kamiennego do Polski w 2022 r., była Republika Południowej Afryki, jej udział w imporcie ogółem wyniósł 16,7%, co przekłada się na wolumen w wysokości 3 373,2 tys. ton. Drugim znaczącym eksporterem węgla kamiennego do Polski, w 2022 r., była Australia (16,1% udziału w imporcie ogółem). Wielkość zaimportowanego węgla z Australii, w analizowanym okresie, wyniosła 3 249,1 tys. ton i była o 1 237,4 tys. ton wyższa niż w 2021 r.

Z Federacji Rosyjskiej, która w poprzednich latach była liderem w imporcie węgla do Polski, sprowadzono zaledwie 2 610,4 tys. ton, czyli o 5 643,3 tys. ton mniej niż rok temu. Powodem tak znaczącego spadku importu z tego kierunku jest wprowadzenie, od 16 kwietnia 2022 r., zakazu importu rosyjskich surowców energetycznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wskutek rosyjskiej agresji na Ukrainę. Efektem tej decyzji było rozszerzenie wachlarza eksporterów węgla kamiennego do Polski. Pojawiły się nowe kraje sprowadzające węgiel, wcześniej nie kojarzone z rynkiem europejskim, do których m.in. należą: Indonezja, Botswana, Tanzania oraz Indie.

W 2022 r. **sprzedaż ogółem węgla do celów energetycznych** wyniosła 40 210,7 tys. ton (ok. 76,7 % sprzedaży węgla ogółem) i była o 10,9 % niższa aniżeli w 2021 r. Sprzedaż ogółem węgla do celów energetycznych według podstawowych sortymentów, w latach 2021-2022 r. przedstawiała się następująco:

³ Informację o imporcie węgla kamiennego do Polski opracowano w oparciu o dane Izby Administracji Skarbowej w Warszawie.

Wyszczególnienie		Sprzedaż			Dynamika [%]
		2021 r.	2022 r.	Różnica	
		[tys. ton]			
Ogółem węgiel do celów energetycznych		45 119,3	40 210,7	-4 908,6	89,1
z tego:	sortymenty grube	2 953,9	2 767,5	-186,4	93,7
	sortymenty średnie i drobne	2 263,0	2 051,6	-211,4	90,7
	miały	39 132,7	34 776,6	-4 356,1	88,9
	sortymenty pozostałe	769,6	615,1	-154,5	79,9

Spadek sprzedaży węgla do celów energetycznych ogółem spowodowany był spadkiem sprzedaży węgla energetycznego na rynek krajowy o 4 096,0 tys. ton, tj. 9,5 % oraz spadkiem sprzedaży z przeznaczeniem na wywóz i eksport o 812,5 tys. ton, tj. 38,8 %. Podobnie jak w 2021 r., największą część sortymentów węgla do celów energetycznych stanowiły miały, tj. ok. 86,5% sprzedaży węgla energetycznego ogółem. W ujęciu rok do roku, ich sprzedaż spadła o 11,1% (o 4 356,1 tys. ton).

Sprzedaż węgla ogółem do koksowania w 2022 r. wyniosła 12 203,3 tys. ton i w stosunku do roku 2021 była niższa o 990,3 tys. ton (o 7,5 %).

Wyszczególnienie		Sprzedaż			Dynamika [%]
		2021 r.	2022 r.	Różnica 2022-2021	
		[tys.ton]			
Ogółem węgiel koksowy		13 192,6	12 202,3	-990,3	92,5
z tego:	typ 34	2 307,0	2 055,0	-252,0	89,1
	pozostałe typy	10 885,6	10 148,0	-737,6	93,2

Zmniejszenie sprzedaży węgla koksowego ogółem w 2022 r. wynikało z niższej o 7,3% sprzedaży węgla koksowego w kraju oraz niższej o 8,1% sprzedaży z przeznaczeniem na wywóz i eksport.

Cena zbytu węgla ogółem w 2022 r. wyniosła 696,53 zł/t i w porównaniu do analogicznego okresu 2021 r. wzrosła o 96,3 %, przy czym cena zbytu ogółem węgla do celów energetycznych wzrosła o 67 % a cena zbytu węgla do koksowania wzrosła o 135,6 %.

Ceny węgla do celów energetycznych i do koksowania w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie		Cena zbytu			Dynamika [%]
		2021 r.	2022 r.	Różnica	
		[zł/t]			
Cena zbytu węgla ogółem		354,88	696,53	341,65	196,3
z tego:	węgiel energetyczny	278,06	466,28	188,22	167,7
	węgiel koksowy	617,59	1 455,28	837,69	235,6

2. Struktura organizacyjno-własnościowa na dzień 31.12.2022 r.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. w Polsce funkcjonowało 20 czynnych kopalń węgla kamiennego. Struktura górnictwa węgla kamiennego przedstawiała się następująco:

Podmioty produkcyjne:

- **Polska Grupa Górnicza S.A. (PGG S.A.)**, grupująca 7 kopalń: ROW (kopalnia 4-ruchowa powstała w wyniku połączenia kopalń: Marcel, Chwałowice, Rydułtowy i Jankowice), Ruda (kopalnia 2-ruchowa powstała w wyniku połączenia kopalń: Bielszowice, Halemba), Piast-Ziemowit (kopalnia 2-ruchowa powstała w wyniku połączenia kopalń Piast i Ziemowit), Staszic-Wujek (kopalnia 2-ruchowa powstała w wyniku połączenia kopalń: Murcki-Staszic i Wujek), Bolesław Śmiały, Sośnica, Mysłowice-Wesoła (100% udziałów posiada Skarb Państwa);
- **Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. (JSW S.A.)**, spółka giełdowa, w skład której wchodziło 5 kopalń: Borynia-Zofiówka, Jastrzębie-Bzie, Budryk, Pniówek, Knurów-Szczygłowice (55,17% udziałów posiada Skarb Państwa);;
- **Tauron – Wydobycie S.A.**, grupujący 3 zakłady górnicze: ZG „Sobieski”, ZG „Janina” i ZG „Brzeszcze” (100% udziałów posiada Skarb Państwa);
- **Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.**, spółka giełdowa posiadała 1 kopalnię (65% udziałów posiada PGK Enea);
- **Siltech Sp. z o.o.** (100% udziałów posiadał właściciel prywatny) posiadał 1 kopalnię;
- **Przedsiębiorstwo Górnicze Silesia Sp. z o.o.** (właścicielem jest katowicka spółka Bumech S.A.) posiadało 1 kopalnię;
- **Eko-Plus Sp. z o.o.** (100% udziałów posiada właściciel prywatny) posiadał 1 kopalnię;
- **Węglkoks Kraj S.A., spółka zależna Węglkoks S.A.**, posiadał 1 kopalnię Bobrek-Piekary.

Spółka restrukturyzacyjna:

- **Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. (SRK S.A.)** - powołana w celu prowadzenia likwidacji kopalń i zagospodarowania majątku zlikwidowanych kopalń - grupująca kopalnie nie prowadzące wydobycia (100% udziałów posiada Skarb Państwa).

Podmioty produkcyjne, obok swojej podstawowej działalności, tj. eksploatacji węgla kamiennego, prowadzą również działalność w zakresie m.in.: wytwarzania energii, robót górniczych oraz ujmowania i wykorzystania kopalnianego metanu.

3. Zmiany organizacyjne

W 2022 r. kontynuowano rozpoczęte w latach poprzednich zmiany organizacyjne, co miało na celu uproszczenie struktury oraz obniżenie kosztów funkcjonowania sektora.

W ramach tych działań:

- 1 stycznia 2022 r. SRK S.A. nabyła nieodpłatnie od JSW S.A. zakład górniczy OG „Jastrzębie III” KWK Jastrzębie-Bzie, zwane dalej „Jastrzębie III”;
- 1 marca 2022 r. nastąpiło przekształcenie spółki Węgłokoks Kraj Sp. z o.o. na Węgłokoks Kraj S.A.;
- 3 marca 2022 r. SRK S.A. nabyła nieodpłatnie od PGG S.A. Ruch „Pokój” KWK Ruda zwany dalej Ruchem „Pokój II”;
- W lipcu i sierpniu 2022 r. Skarb Państwa odkupił pakiety akcji PGG S.A. od kontrolowanych przez siebie spółek (PGNiG Termika, PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna, Enea, Ecarb (spółka zależna Energi), Polski Fundusz Rozwoju, Towarzystwo Finansowe Silesia, Węgłokoks);
- W październiku 2022 r. Skarb Państwa stał się jedynym właścicielem udziałów Polskiej Grupy Górniczej S.A.;
- W grudniu 2022 r. Skarb Państwa przejął 100% akcji spółki Tauron Wydobycie S.A., w skład której weszły zakłady górnicze Sobieski, Janina i Brzeszcze.

4. Efekty działań restrukturyzacyjnych w sektorze górnictwa węgla kamiennego w 2022 r.⁴

4.1 Zmiana stanu zatrudnienia

Zatrudnienie w sektorze górnictwa węgla kamiennego na koniec 2022 r. wyniosło 75 470 osób i uległo zmniejszeniu w porównaniu do stanu na koniec 2021 r. o 2 075 osób.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. zatrudnionych pod ziemią było 58 352 pracowników, (tj. zmniejszenie o 1 596 osób), a na powierzchni 17 118 pracowników (tj. zmniejszenie o 479 osoby).

4.2 Restrukturyzacja techniczna⁵

Nakłady inwestycyjne w 2022 r. wyniosły 2 945 mln zł i były o 703,1 mln zł wyższe niż w 2021 r. Nakłady poniesione na zakup maszyn i urządzeń były o 671 mln zł wyższe niż w 2021 r. W ramach zakupów maszyn i urządzeń dokonano przede wszystkim zakupów maszyn urabiających i obudów zmechanizowanych. W 2022 r. nakłady poniesione na poprawę jakości węgla kamiennego były niższe o 47,3 mln zł, natomiast na ochronę środowiska o 20,9 mln zł. Na realizację zadań w zakresie wyrobisk górniczych w 2022 r. poniesiono nakłady wyższe o 191,3 mln zł. W 2022 roku nastąpił natomiast spadek nakładów w ramach pozostałych inwestycji o 91 mln zł. Przedsiębiorstwa górnicze realizując zadania inwestycyjne w 2022 r. angażowały środki własne w wysokości 2 729,4 mln zł oraz leasing finansowy w wysokości 215,6 mln zł.

Tablica I.3.3. Nakłady inwestycyjne w 2021 r. i 2022 r.

Lp	Wyszczególnienie	WYKONANIE		dynamika
		2021 r.	2022 r.	2022/2021
		[tys. zł]		[%]
0	1	2	3	4
	Nakłady inwestycyjne ogółem	2 241 921,6	2 944 953,8	131,4
1	Wyrobiska górnicze	867 471,7	1 058 792,0	122,1
2	Zakłady wzbogacania węgla	76 131,0	28 806,4	37,8
3	Ochrona środowiska	89 008,1	68 057,7	76,5
4	Zakupy maszyn i urządzeń	807 083,1	1 478 066,2	183,1
5	Pozostałe inwestycje	402 227,7	311 231,5	77,4

⁴ Dane dotyczą następujących jednostek: PGG S.A.; JSW S.A.; SRK S.A.; Tauron-Wydobycie S.A.; LW Bogdanka S.A.; Węglkoks Kraj S.A.; PG Silesia Sp. z o.o.; EKO -PLUS Sp. z o.o.

⁵ Nakłady inwestycyjne dotyczą: PGG S.A.; JSW S.A.; LW Bogdanka S.A.; Tauron-Wydobycie S.A.; Węglkoks Kraj S.A.

4.3 Oddziaływanie górnictwa węgla kamiennego na środowisko⁶

W 2022 r. górnictwo odprowadziło do wód powierzchniowych 201 312 tys. m³ ścieków, w tym 196 011 tys. m³ niewykorzystanych wód dołowych zawierających ładunek 1 391,78 tys. ton soli (w przeliczeniu na jony chlorkowe i siarczanowe), co w porównaniu do 2021 r. stanowiło aktualnie zmniejszenie zrzuconego ładunku soli o ponad 3%.

W kopalniach węgla kamiennego w 2022 r. wytworzono łącznie 26 685 tys. ton mas skalnych i odpadów wydobywczych, co - w porównaniu do 2021 r. - oznaczało obecnie zmniejszenie ilości wytworzonych mas i odpadów o blisko 2%. Prawie 95% wytworzonych odpadów wydobywczych pochodziło z procesów wzbogacania węgla w zakładach przerobczych kopalń. Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza atmosferycznego przez górnictwo w 2022 r. wyniosła 753 874 ton, z czego 753 098 ton stanowiła emisja gazów, w tym 751 255 ton emisja tzw. gazów cieplarnianych. W porównaniu z 2021 r. wyemitowana obecnie ilość gazów cieplarnianych uległa zmniejszeniu o prawie 7,8%.

Spółki węglowe zakończyły w 2022 r. prace rekultywacyjne i zagospodarowanie na powierzchni obejmującej 17,7 ha terenów zdegradowanych działalnością przemysłową, wobec analogicznie 11,7 ha w 2021 r.

Tablica I.3.4a. Wielkości rzeczowe charakteryzujące oddziaływanie jednostek na środowisko w 2021 r. i 2022 r.

Lp	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Rok	
			2021	2022
			[ilość]	
0	1	2	3	4
1	Pobór wody pitnej i przemysłowej z ujęć powierzchniowych i podziemnych	tys. m ³	11 888	9 997
2	Odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych - ogółem	tys. m ³	202 410	201 312
2.1	w tym : wody dołowe	tys. m ³	197 127	196 011
2.2	ładunek Cl + SO ₄ w wodach dołowych	ton	1 441 622	1 391 776
3	Wytwarzanie mas skalnych i odpadów wydobywczych - ogółem (masy skalne, odpady z robót przygotowawczych na dole + odpady z zakładów przeróbki mechanicznej węgla)	tys. ton	27 201	26 685
4	Składowanie mas skalnych i odpadów wydobywczych na powierzchni	tys. ton	6 359	6 473
5	Gospodarcze wykorzystanie odpadów wydobywczych i mas skalnych na powierzchni	tys. ton	20 590	20 144
6	Zagospodarowanie odpadów wydobywczych na dole	tys. ton	146	85
7	Zagospodarowanie odpadów obcych na dole	tys. ton	178	169
8	Emisja pyłów	ton	876	776
9	Emisja gazów - ogółem	ton	817 079	753 098
9.1	w tym : gazy cieplarniane	ton	814 599	751 255
10	Spalanie paliw w silnikach spalinowych	ton	11 870	11 186
11	Odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych pochodzących z powierzchni utwardzonych	tys. m ²	2 443	1 246
12	Wykorzystanie gruntów rolnych i leśnych na inne cele	ha	31	29
13	Powierzchnia terenów zdegradowanych objęta pracami rekultywacyjnymi i zagospodarowaniem	ha	340,4	380,7
13.1	w tym : powierzchnia, na której wyżej wymienione prace zakończono	ha	11,7	17,7

⁶ Dane dotyczą: PGG S.A.; JSW S.A. ; LW Bogdanka S.A.; Tauron-Wydobycie S.A.; Węglokoks Kraj S.A.

Tablica I.3.4b. Emisja gazów cieplarnianych w 2021 oraz 2022 r.

Wyszczególnienie	2021 r.	2022 r.
	[ton]	
Polska Grupa Górnicza S.A.	428 173	400 087
Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.	330 993	297 969
Kopalnie-spółki (razem z SRK S.A.)	55 433	53 199
RAZEM	814 599	751 255

W 2022 r. łączna wielkość emisji gazów cieplarnianych przez górnictwo węgla kamiennego była mniejsza o 63 344 ton (o ok. 7,78%) niż w 2021 r.

5. Wyniki produkcyjne w grupach jednostek produkcyjnych

5.1. Wolumen produkcji w grupach jednostek produkcyjnych⁷

Wydobycie węgla kamiennego w poszczególnych grupach jednostek produkcyjnych w 2022 r. wyniosło 51 044,9 tys. ton i było niższe niż w 2021 r. o 2 529,5 tys. ton. Różnica w wydobyciu w przeliczeniu na tony węgla ekwiwalentnego wyniosła - 2 421,4 tys. tew.

Tablica I.4.1. Wolumen produkcji w latach 2021–2022

a) w tonach metrycznych

		[tys. ton]			
		produkcja węgla		różnica	dynamika %
		2021	2022	2022-2021	3:1
		1	2	3	4
Razem		53 574,4	51 044,9	-2 529,5	-4,7
	<i>Polska Grupa Górnicza S.A.</i>	23 078,7	22 323,4	-755,3	-3,3
	<i>Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.</i>	13 754,3	14 072,0	317,7	2,3
	<i>Lubelski Węgiel "Bogdanka" S.A.</i>	9 934,9	8 401,2	-1 533,7	-15,4
	<i>Tauron-Wydobycie S.A.</i>	5 146,9	5 006,0	-140,9	-2,7
	<i>Węglkokoks Kraj S.A.</i>	1 659,6	1 242,3	-417,3	-25,1

b) w przeliczeniu na tonę ekwiwalentu węgla

		[tys. tew]			
		produkcja węgla		różnica	dynamika %
		2021	2022	2022-2021	3:1
		1	2	3	4
Razem		44 120,7	41 699,3	-2 421,4	-5,5
	<i>Polska Grupa Górnicza sp. z o.o.</i>	18 827,8	17 917,8	-910,0	-4,8
	<i>Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.</i>	13 006,2	13 152,2	146,0	1,1
	<i>Lubelski Węgiel "Bogdanka" S.A.</i>	7 291,1	6 068,8	-1 222,3	-16,8
	<i>Tauron-Wydobycie S.A.</i>	3 650,5	3 585,9	-64,6	-1,8
	<i>Węglkokoks Kraj S.A.</i>	1 345,1	974,6	-370,5	-27,5

⁷ Dane dotyczą: PGG S.A.; JSW S.A. ; LW Bogdanka S.A.; Tauron-Wydobycie S.A.; Węglkokoks Kraj S.A.

5.2. Koszty produkcji bieżącej w grupach jednostek produkcyjnych

W 2022 r. koszty produkcji bieżącej ogółem w zł/tew były wyższe niż w 2021 r. o 31,8% i wyniosły 621,73 zł/tew. Jednostkowe koszty produkcji bieżącej wzrosły we wszystkich grupach jednostek produkcyjnych: Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. (o 49,6% do 438,88 zł/tew), Polska Grupa Górnicza S.A. (o 31,8% do 577,34 zł/tew), Węglkoks Kraj S.A. (o 69,8% do 701,45 zł/tew), Tauron Wydobycie S.A. (o 34,7%, do 826,33 zł/tew), Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. (o 20,9%, do 701,45 zł/tew) przy spadku produkcji ogółem we wszystkich jednostkach (o 5,5%, tj. 2 421,4 tys. tew).

Tablica I.4.2. Koszt produkcji bieżącej w latach 2021–2022

		[zł/tew]			
		koszty produkcji bieżącej		różnica 2022-2021	dynamika % 3:1
		2021	2022		
		1	2	3	4
Razem		471,64	621,73	150,09	31,8
	<i>Polska Grupa Górnicza sp. z o.o.</i>	440,26	577,34	137,08	31,1
	<i>Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.</i>	583,27	704,91	121,64	20,9
	<i>Lubelski Węgiel "Bogdanka" S.A.</i>	293,32	438,88	145,55	49,6
	<i>Tauron-Wydobycie S.A.</i>	613,56	826,33	212,77	34,7
	<i>Węglkoks Kraj S.A.</i>	413,15	701,45	288,30	69,8

5.3. Wynik produkcji bieżącej

Jednostkowy wynik na produkcji bieżącej był dodatni i wyniósł 241,36 zł/tew i w stosunku do roku 2021 uległ znacznej poprawie o 1 061,2%.

Tablica I.4.3. Wynik produkcji bieżącej w latach 2021–2022

		[zł/tew]			
		wynik produkcji bieżącej		różnica 2022-2021	dynamika % 3:1
		2021	2022		
		1	2	3	4
Razem		-25,11	241,36	266,47	1 061,2
	<i>Polska Grupa Górnicza sp. z o.o.</i>	-53,68	107,73	161,41	300,7
	<i>Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.</i>	26,77	631,91	605,14	2 260,8
	<i>Lubelski Węgiel "Bogdanka" S.A.</i>	64,63	35,36	-29,27	-45,3
	<i>Tauron-Wydobycie S.A.</i>	-245,68	-100,65	145,03	59,0
	<i>Węglkoks Kraj S.A.</i>	-14,84	-31,77	-16,93	-114,1

6. Działania restrukturyzacyjne realizowane przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. w 2022 r.

W 2022 r. Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. realizowała zadania statutowe w zakresie zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń, działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń, naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego oraz zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym.

Prowadzenie likwidacji kopalń, których likwidację rozpoczęto przed 1 stycznia 2007 r., określono jako działania wykonywane po zakończeniu likwidacji kopalń. Działania te realizował w SRK S.A.: Oddział w Czeladzi „Centralny Zakład Odwadniania Kopalń” oraz Oddział w Dąbrowie Górniczej „Kopalnie Węgla Kamiennego w całkowitej likwidacji”.

Wymienione Oddziały realizowały działania w zakresie: likwidacji oraz zabezpieczenia szybów i szybików – zrealizowano 1 zadanie, zasypano 415,5 m wyrobiska; zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym – wykonano 123 zadania; likwidacji infrastruktury kopalni – wykonano 2 zadania; rekultywacji terenów pogórnich – wykonano 6 zadań, a 1 zadanie było w trakcie realizacji; utrzymania obiektów niezbędnych do realizacji działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalni – wykonano 3 zadania; opracowywania wymaganych odrębnymi przepisami projektów, dokumentacji, opinii, ekspertyz i analiz związanych z realizacją działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalni – wykonano 24 opracowania.

Natomiast kopalnie zbyte do SRK S.A. po 1 stycznia 2007 r., realizowały zadania wykonywane w trakcie likwidacji kopalń. Zadania te były wykonywane w 2022 r. przez SRK S.A. w byłych kopalniach: KWK „Centrum”, KWK „Jas-Mos”, KWK „Jastrzębie III”, KWK „Krupiński”, KWK „Makoszowy”, KWK „Mysłowice – Wesola I”, KWK „Piekary I”, KWK „Pokój I”, KWK „Pokój II”, KWK „Wieczorek II”.

Zakres rzeczowy wykonywany przez Oddziały SRK S.A. realizujące zadania wykonywane w trakcie likwidacji kopalń, przedstawia się następująco: zlikwidowano 115 wyrobisk korytarzowych, tj. 28 489,0 m; wykonano 9 zadań w zakresie likwidacji oraz zabezpieczenia szybów i szybików, tj. zasypano 3 969,7 m wyrobisk pionowych, a 2 zadania w zakresie likwidacji szybów były w trakcie realizacji; w ramach zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym zrealizowano 19 zadań, w ramach likwidacji infrastruktury kopalni – wykonano 199 zadań; zrealizowano 42 zadania dotyczące utrzymania obiektów przeznaczonych do likwidacji w kolejności zapewniającej bezpieczną likwidację kopalni, a także bezpieczne funkcjonowanie kopalń sąsiednich; wykonano 105 zadań w ramach realizacji prac zabezpieczających oraz przedsięwzięć zapobiegających zagrożeniom wodnym, gazowym oraz pożarowym, w związku z likwidowaną kopalnią; w ramach zadania opracowywanie wymaganych odrębnymi przepisami projektów, dokumentacji, opinii, ekspertyz i analiz związanych z realizacją zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalni wykonano 62 dokumentacje.

Zgodnie z zaakceptowanymi przez Ministra ds. gospodarki złożami kopalni Programami likwidacji, w kopalniach postawionych w stan likwidacji po 1 stycznia 2007 r., do końca 2022 r.

zostały zakończone likwidacje zakładów górniczych: KWK „Rozbark V”, KWK „Anna”, KWK „Kazimierz – Juliusz”, KWK „Brzeszcze Wschód”, KWK „Mysłowice”, KWK „Wieczorek I”, KWK „Boże Dary”, KWK „Rydułtowy” oraz KWK „Śląsk”. W związku z powyższym działania polikwidacyjne realizowano w Oddziale „Centralny Zakład Odwadniania Kopalń” Rejony byłych: KWK „Anna”, KWK „Mysłowice”, KWK „Wieczorek I”, KWK „Boże Dary”, KWK „Śląsk” oraz w Oddziale „Kopalnie Węgla Kamiennego w całkowitej likwidacji” Rejony byłych: KWK „Anna”, KWK „Kazimierz-Juliusz”, KWK „Brzeszcze Wschód”, KWK „Mysłowice”, KWK „Wieczorek I”, KWK „Boże Dary”, KWK „Rydułtowy I”, KWK „Śląsk”.

Wymienione Oddziały realizowały działania polikwidacyjne w zakresie: likwidacji oraz zabezpieczenia szybów i szybków – zrealizowano 1 zadanie, zasypano 136,0 m wyrobiska; zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym – wykonano 32 zadania; likwidacji infrastruktury kopalni – wykonano 54 zadania; rekultywacji terenów pogórnich – wykonano 2 zadania; utrzymania obiektów niezbędnych do realizacji działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalni – wykonano 8 zadań; opracowywania wymaganych odrębnymi przepisami projektów, dokumentacji, opinii, ekspertyz i analiz związanych z realizacją działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalni – wykonano 17 opracowań.

W 2022 r. SRK S.A. zrealizowała również 261 zadań w ramach naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w tym: 163 zadania w ramach naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego będącego w trakcie likwidacji w Oddziałach: KWK „Centrum”, KWK „Jas-Mos – Jastrzębie III” Ruch „Jas-Mos” oraz Ruch „Jastrzębie III”, KWK „Krupiński”, KWK „Makoszowy”, KWK „Mysłowice-Wesoła I”, KWK „Piekary I”, KWK „Pokój I - Pokój II” Ruch „Pokój I” oraz Ruch „Pokój II”, KWK „Wieczorek II”.

Ponadto, Spółka realizowała 98 zadań w ramach naprawiania szkód wywołanych ruchem zlikwidowanego zakładu górniczego, realizowanych przez Oddział „Kopalnie Węgla Kamiennego w całkowitej likwidacji”, w tym: Rejony realizujące naprawianie szkód wywołanych ruchem zlikwidowanych zakładów górniczych, postawionych w stan likwidacji przed 1.01.2007 r. – 14 zadań oraz Rejony realizujące naprawianie szkód wywołanych ruchem zlikwidowanych zakładów górniczych, postawionych w stan likwidacji po 1.01.2007 r. – 84 zadania. Obejmowały one m.in. naprawianie szkód w budynkach mieszkalnych, gospodarczych, oświatowych, a także gruntów leśnych i rolnych oraz rektyfikacji budynków i utrzymaniu przepompowni odwadniających obszary niecek bezodpływowych powstałych w wyniku eksploatacji górniczej.

Realizując cel zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym w 2022 r. wypompowano łącznie 85 713 400,0 m³ wody, ponadto Oddziały Spółki w trakcie likwidacji kopalń w 2022 r. wypompały łącznie 12 249 230,0 m³.

Szczegóły dotyczące wysokości pomocy publicznej uzyskanej przez SRK S.A. na realizację tych zadań, zaprezentowano w części II niniejszego sprawozdania.

CZEŚĆ II. POMOC PAŃSTWA UDZIELONA W ROKU 2022 W RAMACH ARTYKUŁU 4 DECYZJI 2010/787/UE DLA JEDNOSTEK UJĘTYCH W PROGRAMIE POMOCOWYM SA 52832(2019/N) ZMIANA POMOCY PAŃSTWA DLA POLSKIEGO SEKTORA WĘGLOWEGO W LATACH 2015-2023

7. Pomoc państwa w 2022 r. dla jednostek i grup jednostek produkcyjnych w ramach art. 4 Decyzji 2010/787/UE, tj. na pokrycie kosztów nadzwyczajnych

Obowiązującym programem pomocowym jest program SA.52832 (2019/N) – *Zmiana pomocy państwa dla polskiego sektora węglowego w latach 2015-2023*. Program ten jest aktualizacją i jednocześnie kontynuacją programu SA 46891 (2017/N) - Polska - „*Restrukturyzacja polskich przedsiębiorstw górniczych*” C (2018) 724 final wersja ostateczna. Programy te zgodne są z warunkami określonymi w art. 4 decyzji Rady nr 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla, a tym samym zgodny z funkcjonowaniem rynku wewnętrznego na mocy Artykułu 107 TFUE.

Program SA.52832(2019/N) stanowi z jednej strony kontynuację udzielania pomocy dla kopalń postawionych w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r., z drugiej zaś odnosi się do nowych jednostek przekazywanych do Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. po dniu 1 stycznia 2007 r. W tym przypadku obejmuje także nowe instrumenty pomocy, takie jak: urlop górniczy, urlop dla pracowników zakładu przeróbki mechanicznej węgla oraz jednorazową odprawę pieniężną dla pracowników przechodzących do SRK S.A. wraz z majątkiem zakładów górniczych, które nie prowadzą już wydobywania i zostały przekazane do SRK S.A. w celu ich likwidacji.

W 2021 r. Polska dokonała zgłoszenia aktualizacyjnego obowiązującego obecnie programu pomocowego dla sektora górnictwa węgla kamiennego, obejmującego m.in. wydłużenie programu do 2027 r. oraz przekazanie do SRK S.A. nowych jednostek produkcyjnych, tj. Ruchu Pokój II oraz Ruchu Jastrzębie III. Sprawa została zarejestrowana pod numerem SA.100533. Zgłoszona zmiana obejmowała również aktualizację budżetu pomocowego.

W 2022 r. pomoc państwa dla sektora górnictwa węgla kamiennego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w ramach art. 4 Decyzji Rady, w odniesieniu do jednostek postawionych w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r., udzielana była w formie:

- dotacji z NFOŚiGW;
- środków będących w dyspozycji prezesa ZUS
- zwolnień z wpłat wobec PFRON;
- zwolnień z tytułu opłaty za usługi wodne wobec PGGW Wody Polskie;
- zwolnień z tytułu opłat i kar wobec NFOŚiGW;

Jednostkami udzielającymi pomocy były:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW);
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie;

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Natomiast, pomoc państwa dla sektora węglowego, w odniesieniu do jednostek postawionych w stan likwidacji po 1 stycznia 2007 r., udzielana była w formie:

- zwolnień z wpłat wobec PFRON;
- zwolnień z tytułu opłaty za usługi wodne wobec PGGW Wody Polskie;
- zwolnień z tytułu opłat i kar wobec NFOŚiGW;
- zwolnień z podatku PCC i CIT.

Jednostkami udzielającymi pomocy były:

- Skarb Państwa;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW);
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON);
- Minister Klimatu i Środowiska;
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Podstawy prawne udzielenia pomocy:

1. Decyzja Rady 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. *w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla*;
2. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. *o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1309);
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, 2687, z 2023 r. poz. 877.);
4. Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 24 marca 2017 r. *w sprawie dotacji budżetowej przeznaczonej na finansowanie likwidacji kopalń, działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń, naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego oraz zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym* (Dz.U. z 2017 r. poz. 684);
5. Rozporządzenie Ministra Aktywów Państwowych z dnia 22 grudnia 2021 r. *w sprawie dotacji budżetowej przeznaczonej na finansowanie świadczeń z tytułu urlopów górniczych oraz urlopów dla pracowników zakładu przeróbki mechanicznej węgla* (Dz. U. z 2021 r. poz. 2424);
6. Rozporządzenie Ministra Aktywów Państwowych z dnia 5 stycznia 2022 r. *w sprawie dotacji budżetowej przeznaczonej na finansowanie rent wyrównawczych* (Dz. U. z 2022 r. poz. 90);
7. Ustawa z dnia 10 października 2014 r. *o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1395).

Poniżej przedstawiono główne przyczyny innego, niż zakładano poziomu wydatkowania środków pomocy publicznej w 2022 r.

W 2022 r. realizację działań polikwidacyjnych Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. finansowała w szczególności środkami pozyskanymi na podstawie umów objęcia akcji w podwyższonym kapitale zakładowym, tj.:

- z dnia 12.12.2017 roku - seria „C”
- z dnia 18.12.2020 roku - seria „H”
- z dnia 21.12.2021 roku - seria „J”

Rozbieżności kwotowe pomiędzy planem a realizacją zadań dla poszczególnych tytułów pomocy wynikają z:

1) w przypadku realizacji zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń i działań polikwidacyjnych różnica pomiędzy kwotą planowaną w 2022 r. a faktycznymi nakładami wynikała między innymi z :

- pokrywania części kosztów zadań realizowanych w trakcie likwidacji z innych źródeł,
- realizacji zadań, których nie zrealizowano w latach poprzednich;
- przejęcia w 2022 r. nowych Oddziałów, nie ujętych w decyzji z 2019 r., tj.: KWK „Jastrzębie III” i KWK „Pokój II”;
- późniejszego niż planowano (w decyzji notyfikacyjnej z 2019 r., która jest punktem odniesienia w niniejszym opracowaniu) zakończenia procesu likwidacji Oddziałów, na których po zakończeniu likwidacji miały funkcjonować pompownie zabezpieczające sąsiednie kopalnie przed zagrożeniem wodnym, tj.:
 - likwidacja KWK „Wieczorek II” miała zakończyć się w 2020 r. i od 2021 r. w strukturach CZOK miała funkcjonować nowa pompownia głębinowa, tj. CZOK Rejon Wieczorek II;
 - likwidacja KWK „Centrum” miała zakończyć się w 2021 r. i od 2022 r. w strukturach CZOK miała funkcjonować nowa pompownia stacjonarna, tj. CZOK Rejon Centrum;
 - likwidacja KWK „Mysłowice - Wesoła I” miała zakończyć się w 2021 roku i od 2022 roku w strukturach CZOK miała funkcjonować nowa pompownia stacjonarna, tj. CZOK Rejon Mysłowice-Wesoła I.
- opóźnienia realizacji planowanych zadań w związku z przedłużającymi się postępowaniami przetargowymi - odwołania do Krajowej Izby Odwoławczej;
- odstąpienia od wykonania części zadań dotyczących opracowania dokumentacji ze względu na zmianę uwarunkowań.

2) Niższe niż zakładano koszty realizacji zadań z tytułu naprawy szkód górniczych związane były z:

- przedłużającą się procedurą przetargową w odniesieniu do KWK Kleofas i zawarciu umowy z wykonawcą w IV kwartale 2022 r., zadanie rozpoczęło się z końcem 2022 r. a pierwsze koszty realizacji zadania powstaną dopiero w 2023 r.;
- niezakończeniem postępowań sądowych w odniesieniu do KWK „Boże Dary”;

- wygraną sprawą sądową w odniesieniu do KWK „Kazimierz Juliusz”;
 - niższymi kosztami realizacji zadań przez KWK Centrum, KWK Jas Mos ;
 - brakiem wniosku Inwestorów o zwroty kosztów zabezpieczeń w odniesieniu do KWK Wieczorek I i KWK Wieczorek II;
 - brakiem realizacji napraw szkód w odniesieniu do KWK „Rydułtowy I” z uwagi na brak wniosków poszkodowanych lub braku postępowań sądowych;
 - przesunięciem na rok 2023 i lata następne naprawy szkód w potoku Chudowskim i cieku Ornontowickim po KWK „Makoszowy”;
 - przesunięciem na 2023 rok naprawy szkód w infrastrukturze kolejowej po KWK „Śląsk”;
 - opóźnieniem z uwagi na przedłużające się terminy zawarcia ugód trójstronnych na naprawy szkód po KWK „Anna” gdzie współodpowiedzialność za naprawę szkód ponosi również PGG S.A;
 - brakiem realizacji, z uwagi na konieczność opracowania albo zaktualizowania dokumentacji, napraw szkód w obiektach budowlanych, w tym m.in. poprzez ich rektyfikację po „KWK Brzeszcze - Wschód”.
- 3) w zakresie wykorzystania pomocy na finansowanie urlopów górniczych w 2022 r. wyższa niż planowano udzielona pomoc jest wynikiem przejęcia nowych kopalń, tj:
- KWK „Jas - Mos - Jastrzębie III” Ruch „Jastrzębie III” (od 1 stycznia 2022 r.);
 - KWK „Pokój I - Pokój II” Ruch „Pokój II” (od 3 marca 2022 r.).
- 4) w zakresie jednorazowych odpraw pieniężnych w aktualnie obowiązującej notyfikacji z 2019 r. Spółka nie planowała pomocy publicznej, jednak z uwagi na przejęcie dwóch nowych zakładów poniesiono wydatki w ramach Umowy objęcia akcji w podwyższonym kapitale zakładowym nr 2/II/A/10001/6010/21/DGA z dnia 21 grudnia 2022 r. w łącznej wysokości 110 520 000,00 zł,
- 5) w przypadku rent wyrównawczych, różnica w poziomie wykorzystania kwoty dotacji wobec kwoty planowanej wynika między innymi z faktu mniejszej liczby wypłaconych świadczeń z tego tytułu, spowodowanej zgonami bądź nabywaniem potencjalnych uprawnień emerytalnych przez rentobiorców, jak również otrzymaniem przez rentobiorców uprawnień, które zbiegły się równolegle ze świadczeniami z ZUS, niższy wskaźnik waloryzacji.
- 6) w przypadku dotacji z NFOŚiGW, rozbieżności kwotowe pomiędzy planem a realizacją wynikają z:
- przedłużających się procedur związanych z przygotowaniem zadań do dofinansowania (brak zgód właścicieli na wejście w teren, nieuregulowane stany prawne nieruchomości, przedłużające się procedury administracyjne związane z uzyskaniem stosownych decyzji, pozwoleń, koniecznością opracowania lub/i aktualizacji dokumentacji projektowo - kosztorysowych), co spowodowało przesunięcia realizacji z roku 2022 na lata kolejne.

- 7) w przypadku zwolnień z tytułu wpłat wobec PFRON różnica pomiędzy planem a realizacją wynika ze zmiany stawki średniomiesięcznego wynagrodzenia, jak i stanu średniomiesięcznego zatrudnienia wynikającego z różnicy ujętych założeń w notyfikacji w roku 2019 a rzeczywistym wykorzystaniem pomocy w 2022 r. W notyfikacji w roku 2019 założono pełną likwidację poszczególnych zakładów takich jak KWK Anna, KWK Brzeszcze Wschód, KWK K. Juliusz, KWK Mysłowice, KWK Jas Mos, KWK Krupiński, KWK Wieczorek, KWK Rydułtowy, gdzie w 2022 r. nadal były zatrudnione osoby. Ponadto w planach nie zostały ujęte zakłady przejęte w 2022 r.: KWK Pokój II oraz KWK Jastrzębie III oraz nie ujęto różnic stanu zatrudnienia na pozostałych zakładach”.
- 8) w przypadku zwolnień z podatku PCC oraz podatku CIT różnica pomiędzy planem a realizacją wynika z faktu, iż decyzja notyfikacyjna z 2019 r. nie zakładała przejęcia nowych kopalń, tj. KWK Pokój II oraz KWK Jastrzębie III przez SRK S.A.

**Tablica II.1 Pomoc państwa udzielona w 2022 r. w formie zwolnień i dotacji
dla jednostek postawionych w stan likwidacji przed dniem 01.01.2007 r.**

[w tys. zł. EDB]

Lp.	Wyszczególnienie	Pomoc publiczna	
		2022	
		Plan	Realizacja
0	1	2	3
Pomoc na pokrycie strat nadzwyczajnych - art. 4 decyzji 2010/787/EU		315 633,40	63 202,83
1.	Koszty wynikające z przepisów administracyjnych, prawnych bądź podatkowych	134 140,20	63 202,83
1.1	Zadania wykonywane po zakończeniu likwidacji kopalń, których likwidacje rozpoczęto przed 01.01.2007 r.	52 997,90	0,00
a	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	52 997,90	0,00
1.2	Renty wyrównawcze przysługujące od kopalń całkowicie likwidowanych	22 741,50	0,00
a	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	22 741,50	0,00
1.3	Dotacja NFOŚiGW	47 791,40	29 878,70
a	w tym Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	47 791,40	29 878,70
1.4	Inne-zwolnienia z tytułu wpłat wobec PFRON	1 727,80	1 401,20
a	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	1 727,80	1 401,20
1.5	Zwolnienia z tytułu opłat i kar wobec NFOŚiGW*	8 881,60	28 730,68
a	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	8 881,60	28 730,68
1.6	Zwolnienia z tytułu opłat i kar wobec PGW Wody Polskie*	0,00	3 192,25
a	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	0,00	3 192,25
2	Dodatkowe prace zabezpieczające pod ziemią, wynikające z zamknięcia jednostek produkcyjnych	175 664,60	0,00
a	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	175 664,60	0,00
3	Szkody górnicze, przy założeniu, że zostały spowodowane przez jednostki produkcyjne węgla, które zostały zamknięte lub są zamykane	5 828,60	0,00
a	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	5 828,60	0,00
4	RAZEM	315 633,40	63 202,83

* Zgodnie z przepisami ustawy Prawo Wodne obowiązującymi od 1 stycznia 2018 r., kwota zwolnienia dotyczy części opłaty za wprowadzanie ścieków oraz części opłaty za korzystanie ze środowiska przypadających NFOŚiGW, a także opłaty za pobór wód oraz części opłaty za wprowadzanie ścieków na rzecz PGW Wody Polskie.

**Tablica II.2 Pomoc państwa udzielona w 2022 r. w formie zwolnień i dotacji
dla jednostek postawionych w stan likwidacji po dniu 01.01.2007 r.**

[w tys. zł. EDB]

Lp.	Wyszczególnienie	Pomoc publiczna	
		2022	
		Plan	Realizacja
0	1	2	3
Pomoc na pokrycie strat nadzwyczajnych - art. 4 decyzji 2010/787/EU		694 635,50	18 928,99
1.	Koszty urlopów górniczych oraz urlopów dla pracowników zakładów mechanicznej przeróbki węgla	51 288,00	0,00
2.	Koszty wynikające z przepisów administracyjnych, prawnych bądź podatkowych	397 671,50	18 928,99
2.1	Zadania dotyczące likwidacji kopalń oraz działań wykonywanych po zakończeniu całkowitej likwidacji kopalń realizowanych w przedsiębiorstwach górniczych	315 517,90	0,00
2.2	Renty wyrównawcze przysługujące od kopalń całkowicie likwidowanych	22 176,30	0,00
2.3	Dotacja z NFOŚiGW	50 167,50	0,00
2.4	Inne-zwolnienia z tytułu wpłat wobec PFRON	1 388,20	3 132,90
2.5	Zwolnienia z tytułu opłat i kar wobec NFOŚiGW*	7 421,60	2 713,25
2.6	Zwolnienia z tytułu opłat i kar wobec PGW Wody Polskie*	0,00	301,01
2.7	Zwolnienia z podatku PCC	0,00	1 217,32
2.8	Zwolnienia z podatku CIT	0,00	11 564,51
2.9	Zwolnienie z wpłat z zysku	1 000,00	0,00
3.	Dodatkowe prace zabezpieczające pod ziemią, wynikające z zamknięcia jednostek produkcyjnych	175 496,10	0,00
4.	Szkody górnicze, przy założeniu, że zostały spowodowane przez jednostki produkcyjne węgla, które zostały zamknięte lub są zamykane	70 179,90	0,00
5.	Zwolnienie z obowiązku uzyskiwania koncesji na wydobywanie metanu	0,00	0,00
6.	RAZEM	694 635,50	18 928,99

* Zgodnie z przepisami ustawy Prawo Wodne obowiązującymi od 1 stycznia 2018 r., kwota zwolnienia dotyczy części opłaty za wprowadzanie ścieków oraz części opłaty za korzystanie ze środowiska przypadających NFOŚiGW, a także opłaty za pobór wód oraz części opłaty za wprowadzanie ścieków na rzecz PGW Wody Polskie.

Tablica II.3. Wysokość ekwiwalentów pieniężnych z tytułu prawa do bezpłatnego węgla przysługujący emerytom i rencistom z kopalń całkowicie likwidowanych, wypłacanych przez ZUS w 2022 r.

(nie uwzględniono kosztów obsługi wypłaty – wynagrodzenia ZUS)

[w tys. zł. EDB]

Lp.	Wyszczególnienie	Pomoc publiczna	
		2022	
		Plan	Realizacja
0	1	2	3
Pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych - art. 4 decyzji 2010/787/E		186 000,00	138 653,80
1	Ekwiwalenty pieniężne z tytułu prawa do bezpłatnego węgla przysługujące emerytom i rencistom z kopalń całkowicie likwidowanych, wypłacanych przez ZUS	186 000,00	138 653,80

Tablica II.4. OGÓLEM POMOC PAŃSTWA udzielona w 2022 r. dla jednostek postawionych w stan likwidacji przed dniem 01.01.2007 r. oraz dla jednostek postawionych w stan likwidacji po dniu 01.01.2007 r.

[w tys. zł. EDB]

	Wyszczególnienie	Pomoc publiczna	
		2022	
		Plan	Realizacja
0	1	2	3
Pomoc na pokrycie strat nadzwyczajnych - art. 4 decyzji 2010/787/EU		1 196 268,90	220 678,09
1.	Jednostki postawione w stan likwidacji przed 01.01.2007 r.	315 633,40	63 450,15
2.	Jednostki postawione w stan likwidacji po 01.01.2007 r.	694 635,50	18 574,14
3.	Ekwiwalenty pieniężne z tytułu prawa do bezpłatnego węgla przysługujące emerytom i rencistom z kopalń całkowicie likwidowanych, wypłacanych przez ZUS	186 000,00	138 653,80

W 2022 r. wielkość udzielonej pomocy publicznej w odniesieniu do jednostek postawionych w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r. oraz dla jednostek postawionych w stan likwidacji po dniu 1 stycznia 2007 r. wyniosła łącznie **220 785,62** tys. zł i stanowiła **18,46%** pomocy zaplanowanej.

Tablica II.5 Zestawienie zbiorcze wydatkowania w 2022 r. środków z umów dokapitalizowania dla jednostek postawionych w stan likwidacji przed dniem 01.01.2007 r.

[w tys. zł. EDB]

Lp.	Wyszczególnienie	Realizacja
0	1	2
Pomoc na pokrycie strat nadzwyczajnych - art. 4 decyzji 2010/787/EU		265 329,92
1.	Koszty wynikające z przepisów administracyjnych, prawnych bądź podatkowych	49 243,08
1.1.	w tym Zadania wykonywane po zakończeniu likwidacji kopalń, których likwidacje rozpoczęto przed 01.01.2007 r.	33 607,40
1.2.	Renty wyrównawcze przysługujące od kopalń całkowicie likwidowanych	15 635,68
2.	Dodatkowe prace zabezpieczające pod ziemią, wynikające z zamknięcia jednostek produkcyjnych	212 471,40
3.	Szkody górnicze, przy założeniu, że zostały spowodowane przez jednostki produkcyjne węgla, które zostały zamknięte lub są zamykane	3 615,44
4.	RAZEM	265 329,92

Tablica II.6 Zestawienie zbiorcze wydatkowania w 2022 r. środków z umów dokapitalizowania dla jednostek postawionych w stan likwidacji po dniu 01.01.2007 r.

[w tys. zł. EDB]

Lp.	Wyszczególnienie	Realizacja
0	1	2
Pomoc na pokrycie strat nadzwyczajnych - art.4 decyzji 2010/787/EU		889 611,83
1.	Koszty urlopów górniczych oraz urlopów dla pracowników zakładów mechanicznej przeróbki węgla.	131 947,53
2.	Jednorazowa odprawa pieniężna pkt 1 lit.a załącznika do Decyzji Rady	110 520,00
3.	Koszty wynikające z przepisów administracyjnych, prawnych bądź podatkowych	547 950,50
3.1.	w tym Zadania dotyczące likwidacji kopalń oraz działań wykonywanych po zakończeniu całkowitej likwidacji kopalń realizowanych w przedsiębiorstwach górniczych	534 940,00
3.2.	Renty wyrównawcze przysługujące od kopalń całkowicie likwidowanych	13 010,50
4.	Dodatkowe prace zabezpieczające pod ziemią, wynikające z zamknięcia jednostek produkcyjnych	54 575,50
5.	Szkody górnicze, przy założeniu, że zostały spowodowane przez jednostki produkcyjne węgla, które zostały zamknięte lub są zamykane	44 618,31
6.	RAZEM	889 611,83

Wydatkowane w 2022 r środki, dla jednostek postawionych w stan likwidacji przed dniem 01.01.2007 r. oraz dla jednostek postawionych w stan likwidacji po dniu 01.01.2007 r. zostały przekazane na podstawie następujących umów objęcia akcji w podwyższonym kapitale zakładowym zawartych pomiędzy Skarbem Państwa a SRK S.A.:

- z dnia 12 grudnia 2017 r. - seria „C”
- z dnia 18 grudnia 2020 r. - seria „H”
- z dnia 21 grudnia 2021 r. - seria „J”

CZĘŚĆ III. POMOC PAŃSTWA UDZIELONA W LATACH 2015-2022 W RAMACH ARTYKUŁU 4 DECYZJI 2010/787/UE (PROGRAM POMOCOWY SA. 52832(2019/N))

8. Pomoc państwa udzielona w latach 2015-2022 jednostkom i grupom jednostek produkcyjnych w ramach art. 4 Decyzji 2010/787/UE, tj. na pokrycie kosztów nadzwyczajnych.

Ogółem w latach 2015-2022 wielkość udzielonej pomocy publicznej dla górnictwa węgla kamiennego wyniosła **9 254 285,64** tys. zł i wyniosła **84,87%** pomocy zaplanowanej.

[w tys. zł. EDB]

Lp.	Wyszczególnienie	Pomoc publiczna	
		2015-2022	
		Plan	Realizacja
0	1	2	3
Pomoc na pokrycie strat nadzwyczajnych - art. 4 decyzji 2010/787/EU*		10 904 245,50	9 254 285,64
1.	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.**	9 589 909,80	8 236 505,50
2.	Ekwiwalenty pieniężne z tytułu prawa do bezpłatnego węgla przysługujące emerytom i rencistom z kopalń całkowicie likwidowanych, wypłacanych przez ZUS	1 314 335,70	1 017 780,14

* Łączna kwota pomocy publicznej za lata 2015-2022 uwzględnia korektę wynikającą z podwójnego naliczenia niektórych kwot pomocy w 2017 r.

** Z uwzględnieniem dokapitalizowania SRK S.A.